

De Egyptische godenwereld

Egyptisch Pantheon op alfabetisch volgorde

De godsdienst van de Egyptenaren

Natuurreligie

De Egyptische godsdienst is een natuurreligie

Twee natuurverschijnselen zijn voor Egypte belangrijk:

- De opkomst en ondergang van de zon
- De jaarlijkse overstroming van de Nijl

Herhaling van deze natuurprocessen is alleen mogelijk

bij een juiste balans van de goddelijke natuurkrachten

Dit wordt uitgedrukt in het begrip "Maät"

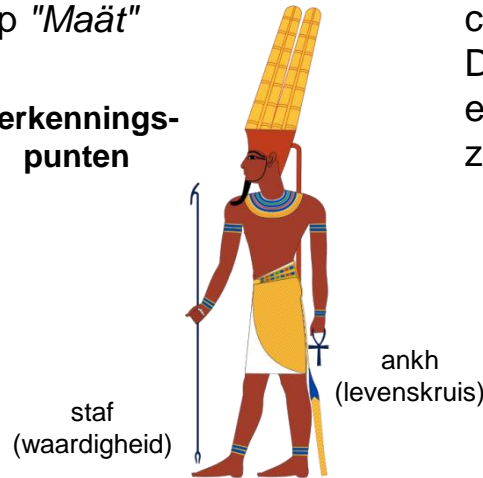
Maät

De aanduiding van het geheel aan waarheid, stabiliteit

en rechtvaardigheid en kosmische orde

De personificatie van deze waarden is de **godin Maät**

Herkenningpunten

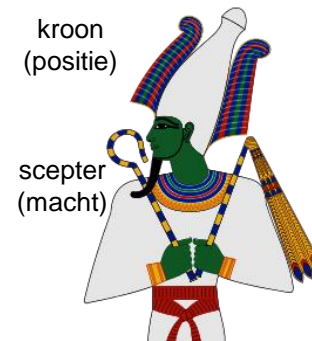
Veelgodendom

Voor de Egyptenaar zijn hun goden als onzichtbare natuurkrachten, waarneembaar in natuurverschijnselen (vooral in dieren)

De godenwereld bestaat uit tientallen goden Daarin komen familierelaties voor, overigens met dubbelingen en veel onduidelijkheden

Ze verschijnen in diverse vormen (mensfiguren, dieren en als hybride, een combinatie van mens en dier)

De goden hebben eigen herkenningpunten: een symbool of kroon en/of de attributen die zij in de hand houden

De farao (zoon van Chepri/Atoem/Re)

Maät is de maatstaf voor de hoofdrol van de farao:

De kosmische orde handhaven voor de vruchtbaarheid van het land en zijn bewoners

Als mens onder de goden en god onder de mensen is de farao middelaar tussen goden en mensen

Hij moet offers brengen aan de goden en rechtvaardig zijn mensen besturen

Belangrijkste goden van Egypte

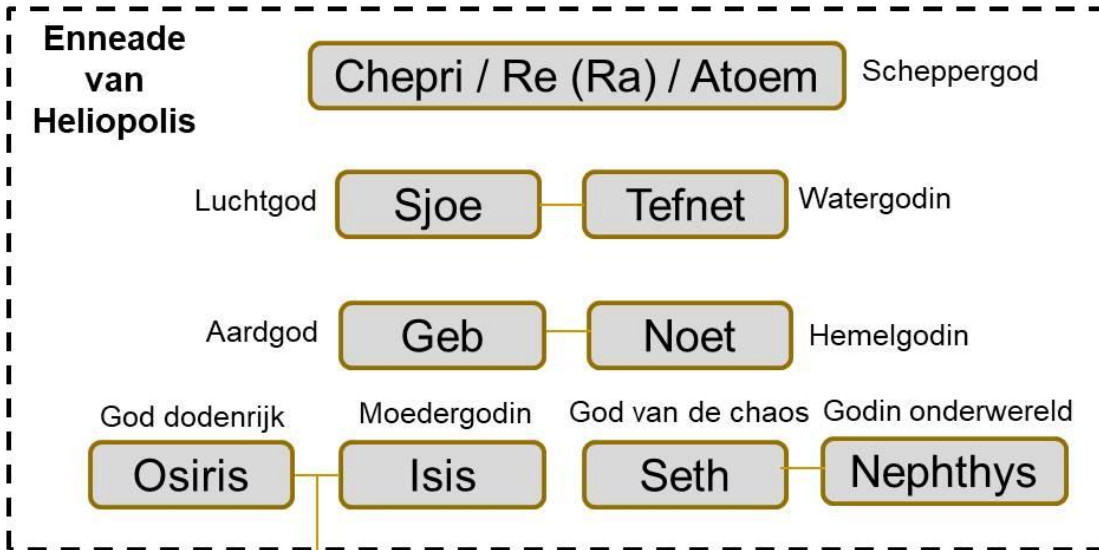
Ptah = Noen — Noenet Oerwatergoden

Enneade van Heliopolis

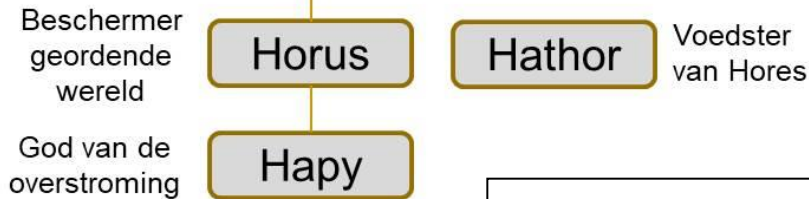
(Enneade = negen)

Chepri schiep zichzelf
Re (of **Ra**) en **Atoem**
 zijn latere verschijningsvormen

Chepri is er 's morgens
Re (of **Ra**) is er overdag
Atoem is er 's avonds

Farao
 Erfgenaam van Geb
 Neemt plaats op diens stoel
 Recht op de troon
 Met macht van de goden
 Mens onder de goden
 God onder de mensen

Triade van Thebe (Karnak)

Oergod **Amon**
 Echtgenote **Moet**
 Zoon **Chons**

Ogdoade van Hermopolis

Acht oergoden (vier paren)
 Scheppers van het universum
 Waaronder Noen en Amon
 De ibisgod Thoth is hoofd van deze groep

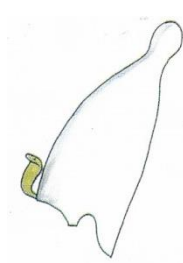
Attributen van de Egyptische goden

De goden en de farao's hebben eigen herkenningpunten
Een symbool of kroon en/of de attributen die zij in de hand houden

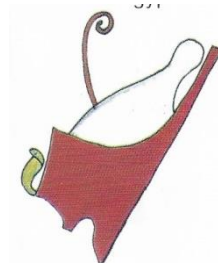
Kronen van farao's en goden

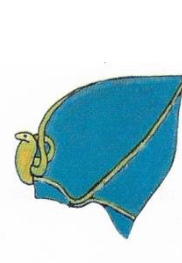
Rode kroon
Opper-Egypte

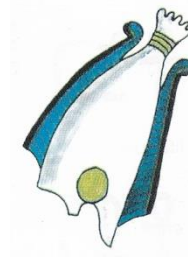
Witte kroon
Neder-Egypte

Dubbele kroon
Verenigd Egypte

Blauwe kroon
Ramses-farao's

Atefkroon
Kroon van Osiris

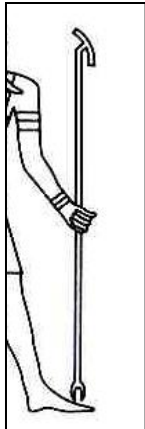
Gierkroon
Voor koninginnen
en verenikroon

Nemes

Nemes
Hoofddeuk alleen
voor farao's

Staf

De staf beeldt het Seth-beest uit
(de staf van de god Seth)
De staf is een symbool van macht

Kromstaf (scepter) en vlegel

Farao's worden meestal afgebeeld met
attributen die symbool staan voor hun
macht: een kromstaf en een vlegel
Onder de goden draagt alleen Osiris
deze attributen

De god Osiris

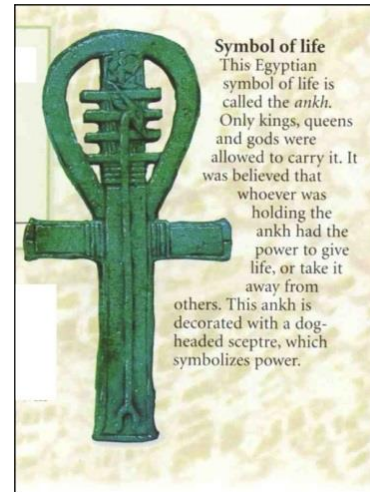
Koning van de eeuwigheid
Gemummificeerde man met Atefkroon
en scepter en vlegel
gekrust voor zijn lichaam

Andere symbolen van macht

Symbool van de djed

De djed-pilaar is een symbool waar de god Osiris mee wordt vereenzelvigd
Hij was de koning van de eeuwigheid
Het symbool staat voor duurzaamheid en eeuwigheid

Symbol of life
This Egyptian symbol of life is called the *ankh*. Only kings, queens and gods were allowed to carry it. It was believed that whoever was holding the ankh had the power to give life, or take it away from others. This ankh is decorated with a dog-headed sceptre, which symbolizes power.

Symbool van leven

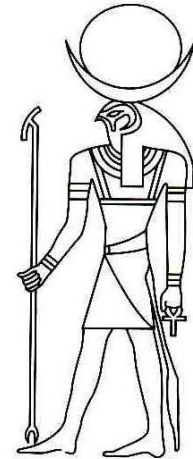
Symbool van de ankh

De ankh of het anch-teken, het levenskruis, het anch-kruis
Een van de bekendste oude Egyptische symbolen
Vertegenwoordigt het leven, heerschappij en macht
Alleen te dragen door goden en farao's

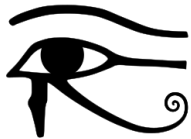
**De volgende sheets bevatten de belangrijkste goden van Egypte
In alfabetische volgorde**

Amon

Vanaf 2000 v. Chr. speelde Amon als "koning der goden" een centrale rol. Hij gold naast Ptah en Re als rijksgod en wees de aardse koning aan. Als Amon-Re was hij in staat de wereld voortdurend te vernieuwen en als Amon-Re-Kamoetef was hij een oergod. Met Moet en Chons vormde hij de heilige triade van Thebe (Karnak) en met Amaoenet één van de scheppingsparen van Hermopolis. Hij werd antropomorf afgebeeld met hoge verenkroon. Als Amon-Re in schrijdende houding, als Kamoetef in de vorm van een mummie met opgerichte fallus. Hij werd ook wel afgebeeld als ramskoppig met zonnescijf en ook wel in dierlijke gedaante als ram of gans.

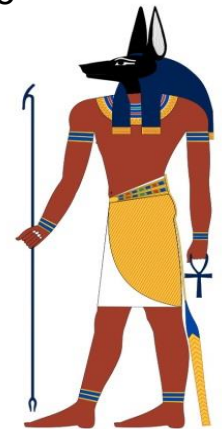
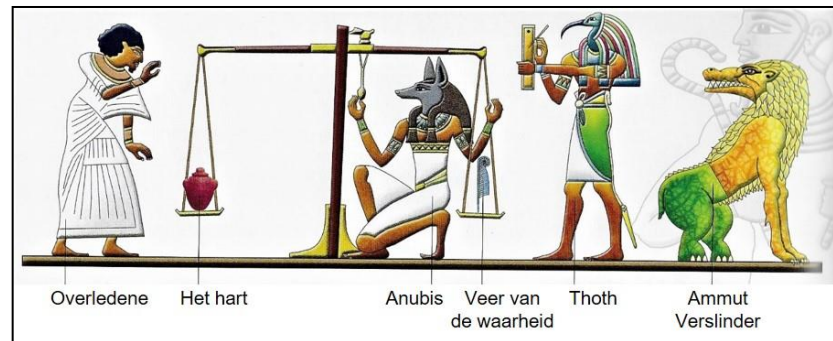
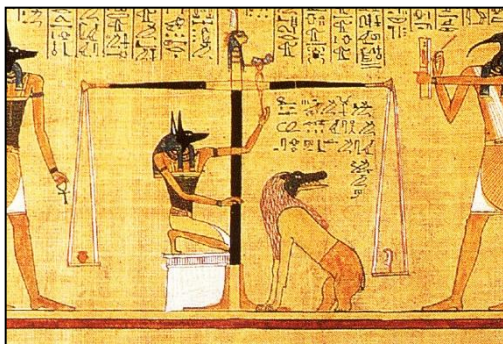
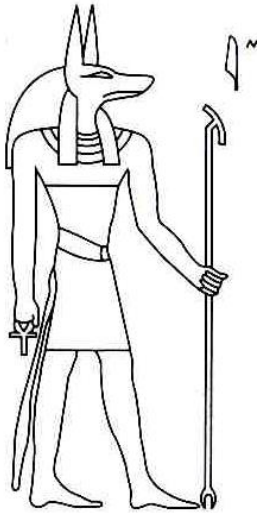
Koningspaar Moet en Amon en zoon Chons

Amon symboliseerde het mannelijke aspect van "Het Oog van Ra", het alziend oog
Zie bij de godin Hathor

Anubis

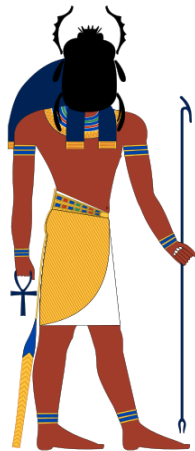
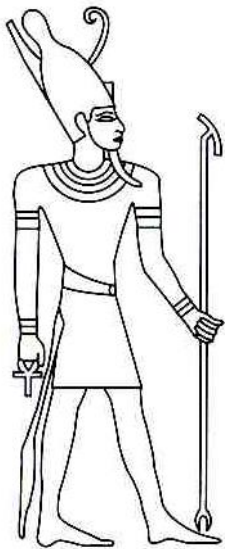
Anubis: "De heer van het heilige land" (noerpool) / "Balsemende" / Bewaker der geheimen". Hij werd afgebeeld als een soort hond of als man met jakhalskop. Zijn belangrijkste taken waren de conservering van het lijk door balseming, het borg staan voor het mondeningsritueel (waardoor de functie van de zintuigen terugkeerde) en de verzorging van de doden. Hij gold als rechter van de doden en beschermheer van de doden tijdens de uren van de nacht. Zijn behoedende en beschermende eigenschappen betekenden ook dat hij verscheen bij de geboorte van een koninklijk of goddelijk kind.

Het proces van de weging van het hart wordt beschreven verderop bij Thoth

Atoem

In het theologisch systeem van Heliopolis was Atoem een scheppergod. Hij had uit zichzelf ruimte en tijd, mensen en goden geschapen, die hij echter ook weer kon vernietigen. Zijn kenmerk was de monolithische benben-steen die de plek van de eerste, uit het oerwater opstijgende oerheuvel markeerde. Ter behoud van de schepping was hij verbonden met de zichzelf steeds vernieuwende zonnegod Re, waarbij hij deze god belichaamde in diens "oud geworden" gedaante (de avondzon). In deze rol werd hij afgebeeld als man met dubbele kroon, als oergod daarentegen als slang.

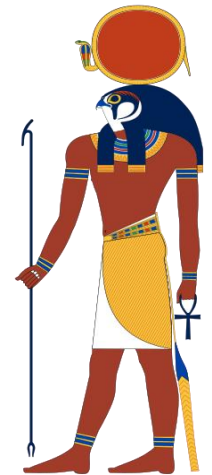
Scheppergod
Chepri

benben-steen

Chepri schiep zichzelf
terwijl **Re** en **Atoem** zijn
latere verschijningsvormen zijn

Chepri is er 's morgens
Re is er overdag
Atoem is er 's avonds

Zonnegod
Re

Bastet

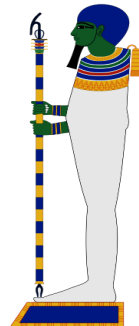

De godin van Boebastis, in kattengedaante of als vrouw met kattenkop, was oorspronkelijk een beschermgodin van de koning. Al in het Oude Rijk werd ze vereenzelvigd met de leeuwengodin Sachmet en aanvankelijk had ze net als Sachmet de gedaante van een leeuw. Men verbond haar ook met Hathor, Moet en Tefnoet en zag in haar een dochter van Atoem. Mettertijd kwamen de vreedzame, beschermende eigenschappen steeds sterker naar voren, zodat Bastet almaar geliefder werd. Dit blijkt evenzeer uit de talloze bronzen kattenfiguren en vele begraafplaatsen met kattenmummies uit de door Herodotus genoemde Bastet-feesten.

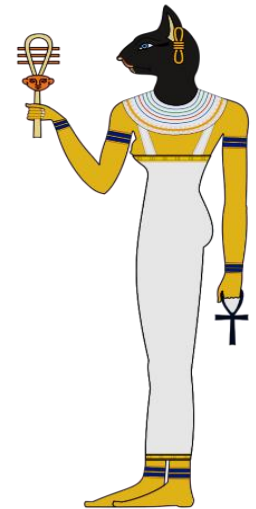
Leeuwengodin Bastet en haar woeste aspect Sachmet vormden samen met de scheppergod Ptah de triade van Memphis.

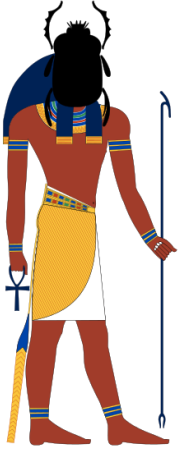
Sachmet

Scheppergod
Ptah

Chepri

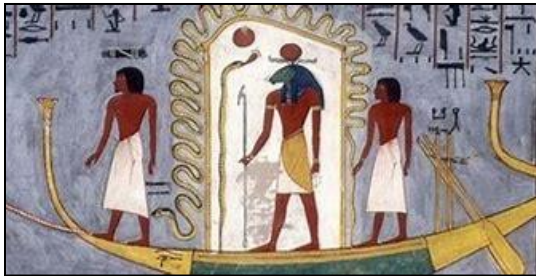
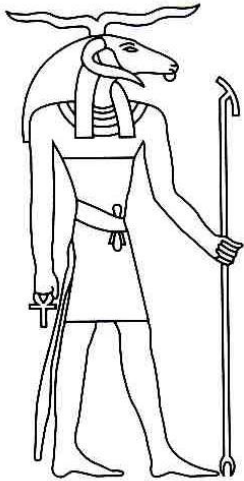

Chepri was een scheppergod die later een verschijningsvorm van de zonnegod Re (of Ra) en de avondzon Atoem werd. Hij werd specifiek geassocieerd met de opkomende zon. Zijn naam betekent ontstaan/worden/gebeuren. Zijn associatie met de mestkever of scarabee kan duidelijk worden verklaard. Mestkevers duwen hun zaad in een grote mestbal voor zich uit. Dit is vergelijkbaar met de zonnebaan. Hun associatie met de zelfgenese komt waarschijnlijk voort uit het spontaan ontstaan van mestkevers in de mest. De god Chepri was zeer populair en we vinden talrijke afbeeldingen van de mestkever in de vorm van amuletten en schilderijen op muren. Het centrum van de cultus van Chepri lag in Heliopolis, de stad van de zon. Farao's gebruikten deze godheid dikwijls in hun koningsnaam. Bijvoorbeeld Neb-Cheper-oe-Ré, koningsnaam van Toetanchamon, betekenis: Heer van de manifestaties van Ra.

Chnoem

Chnoem, in ramsgedaante of als man met ramskop, behoort tot de oudste Egyptische goden. Eén van zijn belangrijkste cultuscentra bevond zich bij de eerste nijlcataract op Elefantine, waar hij met de godinnen Satet en Anoeket een familie vormde en als god van de Nijlbron en vruchtbaarheidsgod werd vereerd. In Esna gold hij als oergod en was hij verbonden met de leeuwengodin Mehit en de oerwatergodin Neith. Als schepper werd hij afgebeeld aan de pottenbakkersschijf, waarop hij de lichamen van de mensen vormde. Daarbij werd hij vaak vergezeld door de beschermgodin Heket (met kikkerkop), de godin van zwangerschap en geboorte, die de lichamen tot leven wekte.

Chnoem in de zonnebark

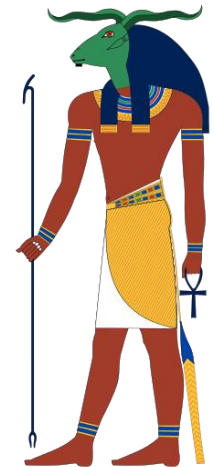

Heket

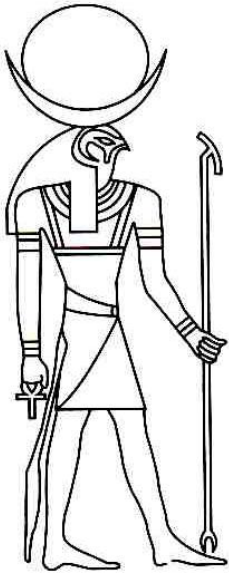
Aarde: de ramskoppige god Chnoem scheidt mensen uit klei op zijn pottenbakkersschijf.

Kikkergodin Heket kan als de vrouwelijk complement van Chnoem worden beschouwd

Chons

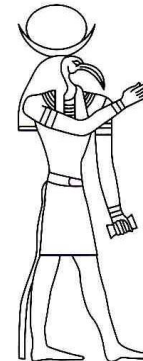
De maangod Chons trad tijdens het Oude Rijk en Middenrijk in de dodenteksten op als straffende godheid. Hij beleefde pas tijdens het Nieuwe Rijk zijn mythologische en culturele bloei. Als zoon van Amon en Moet in Thebe werd hij beschermer van de levensduur en god van de genezing en het orakel. Ook was hij verbonden met de maangod Thot, de luchtgod Sjoe en verscheidene kindergoden. Afbeeldingen toonden hem met maansikkel en donkere maan op het hoofd of in mummiegedaante met mensenhoofd of als lopende man met valkenkop. Veel minder vaak verscheen hij in krokodillen-gedaante.

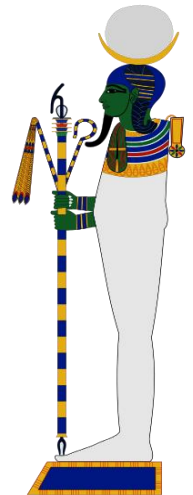
Triade van Thebe (Karnak)
Oergod **Amon**
Echtgenote **Moet**
Zoon **Chons**

Luchtgod Sjoe

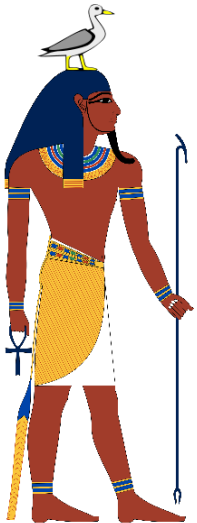

Maangod Thot

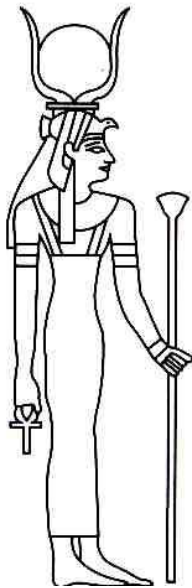
Geb

Geb was de god van de aarde. Volgens het scheppingsverhaal was hij de zoon van de luchtgod Sjoe en de watergodin Tefnut. Zijn zuster Noet (de hemelgodin) lag in zijn armen zolang het donker was en zo kregen zij de kinderen Osiris, Isis, Seth en Nephthys. Geb behoorde tot de Enneade (belangrijkste negen goden en godinnen). Hij was ook een vruchtbaarheidsgod en werd meestal groen afgebeeld en in een menselijk lichaam met een fallus. Soms droeg hij de rode kroon, maar meestal had hij een gans op zijn hoofd. Vaak zie je hem liggend onder zijn zuster Noet. Aardbevingen worden ook aan hem toegeschreven als het 'gelach van Geb'. Geb ving de dode zielen van slechte mensen, zodat ze het hiernamaals niet in konden. Hij zorgde ervoor dat de doden rechtvaardig werden behandeld in het hiernamaals.

Hemelgodin Noet buigt over liggende aardgod Geb
Luchtgod Sjoe ondersteunt haar
Sjoe wordt ondersteund door Chnoem en Anubis

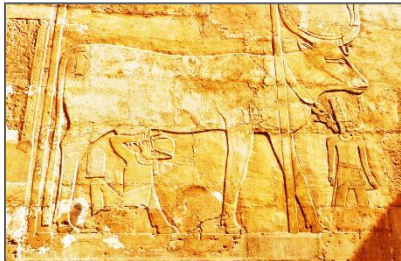
Hathor

De godin Hathor is meestal afgebeeld als vrouw of koe en is altijd getooid met koehoorns en zonneschijf. In haar voornaamste cultusplaats Dendera vormde ze met Hores van Edfoe en de muziekgod Ihi een familie. Ze gold als dochter van de zonnegod Re, als koningsgodin zoals Baste, als moedergodin zoals Isis en als dodengodin zoals Imentet. Maar ook vele andere godinnen droegen de naam Hathor als een soort titel. Zo werden elementen van hemel en aarde, deze en gene zijde, binnen- en buitenland met elkaar verbonden. Al met al waren de hoofdaspecten van Hathor echter, liefde, bescherming en vreugde.

Vrouwe van turkoois
(mineraal en edelsteen)
"De blauwe godin"

De naam Isis-Hathor

Omdat Hathor bijna gelijk is aan Isis
Schoonheid, vreugde, macht en moederschap

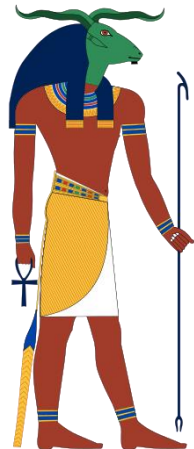
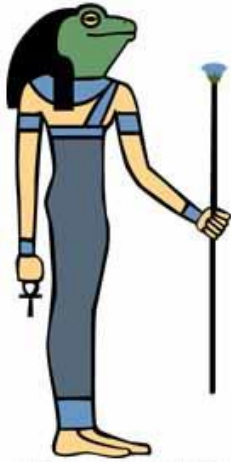
Oog van Ra
werd later
Oog van Horus

Hathor was de belichaming van "Het Oog van Ra" (alziend oog als teken van wijsheid)
In de gedaante van de godin Sachmet als leeuw symbol van vernietiging
Amon symboliseerde het mannelijke aspect van "Het Oog van Ra"

Heket

De godin Heket was een godin die werd voorgesteld met kikkerkop en soms volledig afgebeeld als kikker. Zij was het vrouwelijk complement van Chnoem. Deze godin was een belangrijke beschermster bij de, in het Oude Egypte riskante, zwangerschap en geboorte. De vroedvrouw werd aangeduid met de term dienaar van Heket. In verbinding met de oergoden Chnoem en Osiris was ze verantwoordelijk voor de schepping en het herboren worden van alle levende wezens en werd ze ook met het hiernamaals geassocieerd. De oergod Noen was het mannelijk complement van Heket.

Scheppergod
Chnoem

Dodengod
Osiris

Tussentijdse herhaling
voor het overzicht

Belangrijkste goden van Egypte

Tussentijdse herhaling
voor het overzicht

Ptah

=

Noen

Noenet

Oerwatergoden

Enneade van Heliopolis

(Enneade = negen)

Chepri schiep zichzelf
Re (of **Ra**) en **Atoem**
zijn latere verschijningsvormen

Chepri is er 's morgens
Re (of **Ra**) is er overdag
Atoem is er 's avonds

Enneade van Heliopolis

Chepri / Re (Ra) / Atoem

Scheppergod

Luchtgod

Sjoe

Tefnet

Watergodin

Aardgod

Geb

Noet

Hemelgodin

God dodenrijk

Osiris

Moedergodin

Isis

God van de chaos

Seth

Godin onderwereld

Nephtys

Beschermer
geordende
wereld

Horus

Hathor

Voedster
van Hores

God van de
overstroming

Hapy

Triade van Thebe (Karnak)

Oergod **Amon**
Echtgenote **Moet**
Zoon **Chons**

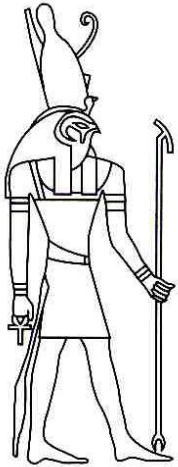
Ogdoade van Hermopolis

Acht oergoden (vier paren)
Scheppers van het universum
Waaronder Noen en Amon
De ibisgod Thoth is hoofd van deze groep

Farao

Erfgenaam van Geb
Neemt plaats op diens stoel
Recht op de troon
Met macht van de goden
Mens onder de goden
God onder de mensen

Horus

De aanduiding Horus ("de verre") werd gebruikt voor verscheidene goden tegelijk, die men afbeeldde als valk of als man met valkenkop. Tot de belangrijkste horen de hemel- en koningsgod Horus (met wiens naam de vroegste koningstitel geschreven werd), de Horus van Edfoe (met het symbool van de gevleugelde zonnescijf) en Horus, de zoon van Isis. Deze laatste gold als opvolger van zijn vader Osiris en stond borg voor de legitieme heerschappij aan deze zijde van de dood. Hij stond voor de geordende, beschaafde wereld en streed voortdurend tegen Seth, de machtige god van de wilde, tomeloze natuur.

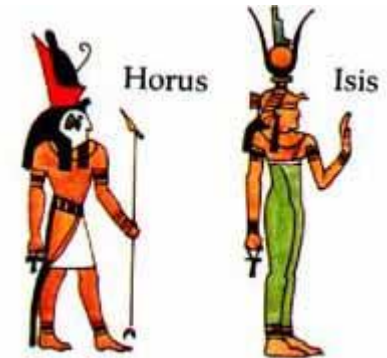
Beeld van Horus langs de weg

Vier zonen van Horus
Amset, Doemotef,
Hapy, Kebehsenoef

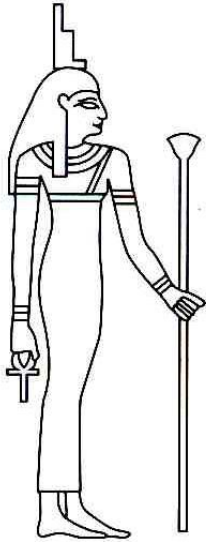
Beeld van Horus in de tempel van Edfoe

Isis is gemalin van Osiris
Horus is ook de naam van hun zoon

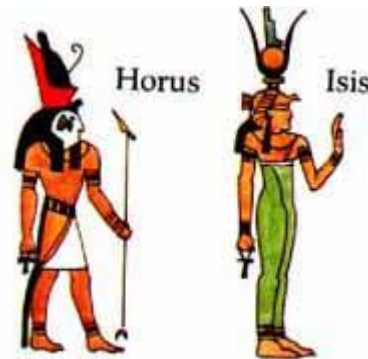
Isis

De grote moedergodin Isis behoorde sinds het Oude Rijk samen met haar gemaal Osiris tot de belangrijkste godheden van Egypte. In de mythe bracht ze haar door Seth vermoorde man met behulp van magische krachten weer tot leven en baarde ze hem zijn zoon en opvolger Horus. Door haar magische kracht kon ze beschermend optreden en ze begeleidde dan ook de zonnegod bij zijn vaart door de uren van de nacht. Vanaf 500 v. Chr. groeide Isis ten slotte uit tot algodin, tot de "ene" die voor alle andere godinnen stond. Later werd ze zelfs vereerd in het hele Romeinse Rijk.

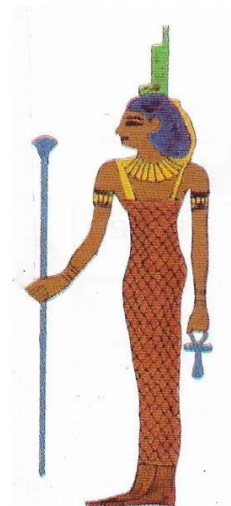

De naam Isis-Hathor

Isis werd tot de "ene" van alle andere godinnen
In dit geval Hathor, bijna gelijk is aan Isis
Schoonheid, vreugde, macht en moederchap
Daarom deze combi-naam

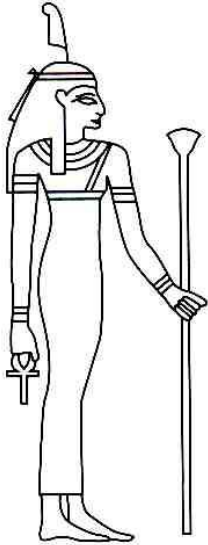

Isis is gemalin van Osiris
Horus is hun zoon

Maät

Het begrip Maät duidde op het Oud-Egyptische ordeningssysteem en waardenstelsel. Het stond voor harmonie, rechtvaardigheid en waarheid. De ethische tegenpool was Isfet, dat wil zeggen het ongeordende, onrechtvaardige en onware. Elke farao had de taak zich in te zetten voor Maät, wat hij de goden garandeerde. Maar ook de gewone mens moest Maät nastreven, omdat hij anders niet kon bestaan voor het dodengericht. Maät werd gepersonifieerd in de gedaante van een vrouw met een veer op het hoofd. Ze gold als dochter van Re en werd vanaf het Nieuwe Rijk ook cultisch vereerd, wat onder andere blijkt uit haar tempel in Karnak. Thoth kan als de mannelijke tegenhanger van Maät worden beschouwd.

Dodengericht

Het hart van de overledene

De veer van de waarheid

Het proces van de weging van het hart wordt beschreven verderop bij Thoth

Moet

De godin Moet vormde sinds het Nieuwe Rijk met de oergod Amon (haar gemaal) en met de maangod Chons (haar zoon) de triade van Thebe. Moet gold als moeder- en hemelgodin en als dochter van Re. Door de verbinding van Amon met de zonnegod Re tot Amon-Re was ze tegelijkertijd moeder, gemalin en dochter van Re. Waarschijnlijk stond het moederschap op de voorgrond en werd Moet gezien als goddelijke belichaming van de grote, wijze vrouw. Ze werd afgebeeld als vrouw met de koninklijke kroon op het hoofd of (net als andere moedergodinnen) als gier.

Gierkroon
en verenkroon

Afgebeeld als gier

Triade van Thebe (Karnak)
Oergod **Amon**
Echtgenote **Moet**
Zoon **Chons**

Noen

De god Noen, de aanduiding voor het oerwater, met als vrouwelijke tegenhanger Noenet. Samen vormden zij het belangrijkste van de vier oergodenparen van de ogdoade van Hermopolis. Het oerwater werd beschreven als "de onmetelijke duisternis". Daarin verscheen een bliksemflits, die zorgde dat het licht ontstond waaruit al het leven kon ontstaan. Ook de goden ontstonden later hieruit. De god Noen kreeg de toevoeging "Vader van alle goden", dat ook bij Atoem, Geb, Sjoe en Amon, Ptah en Horus het geval was, dat wil zeggen bij de scheppingsgoden. Noen werd beschouwd als het oerwater waarin alle goden hun oorsprong en hun goddelijke vorm vonden. Hij was ook het mannelijk complement van Heket. De god Ptah was eveneens de schepper van alles en was hiermee gelijk aan de god Noen.

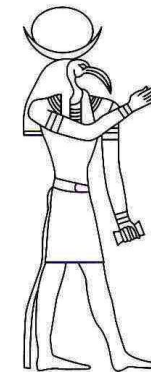

Ogdoade van Hermopolis

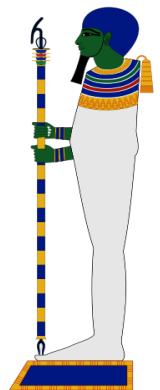
Acht oergoden (vier paren)
Scheppers van het universum
Waaronder Noen en Amon
De ibisgod Thoth is hoofd van deze groep

De vier paren per aspect / element

- Oerwateren (Noen en Noenet)
- Lucht / Kracht (Amon en Amaoenet)
- Duisternis (Kek en Keket)
- Eindeloosheid (Heh en Hehet)

Schrijvergod
Thoth

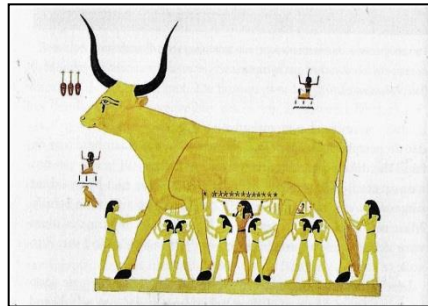
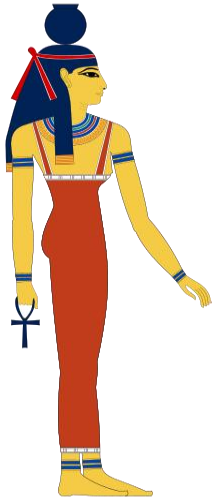

Oerwatergod
Ptah

Noet

Noet was de hemelgodin. Ze behoorde tot de Enneade van Heliopolis. Noet werd uitgebeeld als een vrouw die zich over de aarde buigt, maar ze kon ook worden afgebeeld als een koe. Ze stond symbool voor de ruimte waar de zonnegod doorheen reisde. Overdag voer hij over haar buik en elke avond slikte Noet de zon dan in waardoor het duister werd. De zon verbleef dan 's nachts in haar en werd de volgende dag uit haar schoot geboren.

Noet, die de zon en de maan voortbracht, krijgt de aanduiding "zij die de goden baarde". Dit verwijst naar de hemellichamen welke de hemelgodin dagelijks "draagt" en weer "verzwelgt".

Noet als hemelse koe, haar buik bedekt met sterren
Ondersteund door Sjoer en acht Heh-godheden

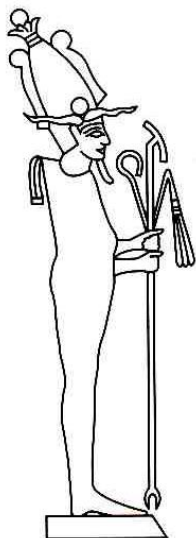

Hemelgodin Noet buigt over liggende aardgod Geb
Luchtgod Sjoer ondersteunt haar
Sjoer wordt ondersteund door Chnoem en Anubis

Noet stond symbool voor de ruimte waar de zonnegod doorheen reisde
Overdag voer hij over haar buik en elke avond slikte Noet de zon weer in
De zon werd de volgende dag uit haar schoot geboren
Zie verderop bij de zonnegod Re

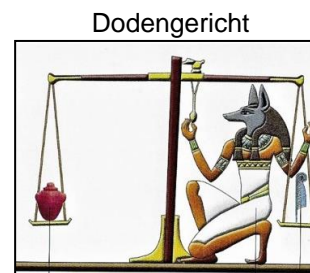
Osiris

De opperste dodengod en dodenrechter Osiris was oorspronkelijk een vegetatiegod en tegenhanger van de woestijngod Seth. In de mythologie gold hij als een heerser, die door zijn broer Seth was vermoord. Hij werd door zijn gemalin Isis weer tot leven gewekt en stond vanaf dat moment borg voor overledenen die geleefd hadden overeenkomstig de ethische normen (Maät, harmonie, rechtvaardigheid en waarheid). Osiris werd god van de doden en het eeuwige leven in het hiernamaals. Zijn belangrijkste cultusplaatsen waren Boesiris in de Delta en Abydos in Boven-Egypte. Hij werd afgebeeld in mummiegedaante met de symbolen van de koninklijke heerschappij in handen.

In grafkamers van farao's zijn voorstellingen te zien van de farao die zich aan de lotsbepaling door Osiris (de weging van het hart) onderwerpt

Het proces van de weging van het hart wordt beschreven verderop bij Thoth

Het hart van de overledene

De veer van de waarheid

Ptah

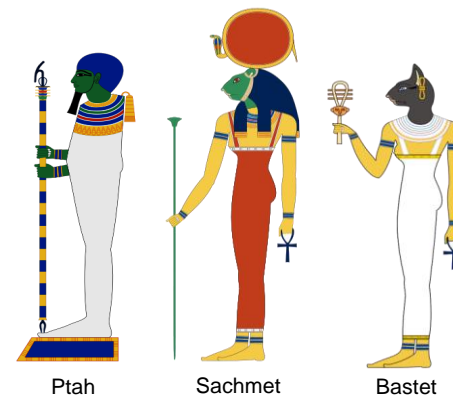

Ptah was de stadsgod van Memphis. Hij gold als de schepper die de wereld door zijn gedachten en woorden had geschapen. Hij was de goddelijke belichaming van de menselijke creativiteit en daarom god van de beeldende kunsten. Met de leeuwengodin Bastet en haar woeste aspect Sachmet vormde hij de triade van Memphis. Hierdoor werden niet alleen de verschillende levensvormen (mens, dier en plant) verbonden, maar ook aspecten als schepping, bescherming en generatie. Hij werd afgebeeld in mummiegedaante met een kap op het hoofd en met een staf in zijn hand. Op deze staf zijn het Djed-teken, de Was-scepter en het ankh-teken, symbolen voor leven, duurzaamheid en welzijn, gecombineerd aanwezig.

De god Noen was de vergoddelijking van het oerwater waaruit alles is ontstaan. De god Ptah, eveneens een oerwatergod, was hieraan gelijk.

Oerwatergoden

Triade van Memphis

De Heilige Apisstier van Memphis werd later de aardse belichaming van de god Ptah
Ptah werd ook als pottenbakker van mensen aangeduid

Ptah werd opgevolgd door Re, Sjoe, Geb en Osiris.
Seth greep de macht, maar werd verslagen door Horus.

Tussentijdse herhaling
voor het overzicht

Belangrijkste goden van Egypte

Tussentijdse herhaling
voor het overzicht

Ptah

=

Noen

Noenet

Oerwatergoden

Enneade van Heliopolis

(Enneade = negen)

Chepri schiep zichzelf
Re (of **Ra**) en **Atoem**
zijn latere verschijningsvormen

Chepri is er 's morgens
Re (of **Ra**) is er overdag
Atoem is er 's avonds

Enneade van Heliopolis

Chepri / Re (Ra) / Atoem

Scheppergod

Luchtgod

Sjoe

Tefnet

Watergodin

Aardgod

Geb

Noet

Hemelgodin

God dodenrijk

Osiris

Moedergodin

Isis

God van de chaos

Seth

Godin onderwereld

Nephtys

Beschermer
geordende
wereld

Horus

Hathor

Voedster
van Hores

God van de
overstroming

Hapy

Triade van Thebe (Karnak)

Oergod **Amon**
Echtgenote **Moet**
Zoon **Chons**

Ogdoade van Hermopolis

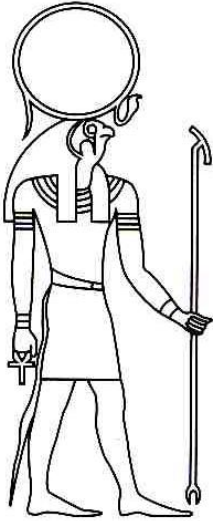
Acht oergoden (vier paren)
Scheppers van het universum
Waaronder Noen en Amon
De ibisgod Thoth is hoofd van deze groep

Farao

Erfgenaam van Geb
Neemt plaats op diens stoel
Recht op de troon
Met macht van de goden
Mens onder de goden
God onder de mensen

Re (of Ra)

Re werd als valk of valkenkoppige man afgebeeld. Hij stond voor de regeneratieve krachten van de natuur en gold als de vader van de koning. Tijdens de cyclische omloop van de zon met telkens twaalf dag- en nachturen verscheen hij in verschillende gedaanten: overdag valkenkoppig als Ra-Harachte, 's avonds antropomorf als Atoem en 's ochtends in scarabee-gedaante als Chepri. Later kwam daar nog de ramskoppige gedaante van Amon-Re bij, die in de onderwereld de gestorvenen tot leven wekte. Belangrijke cultusplaats van Re was Heliopolis, waar bij de schepping de oerheuvel was verrezen uit de oerwateren.

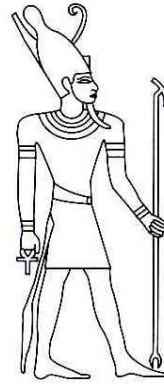
Zonnegod Re reist
in een zonnebark
door de nacht
(zie volgende sheets)

Amon-Re

Chepri

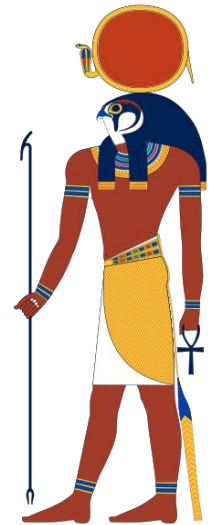

Atoem

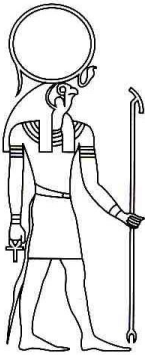
De namen Re en Ra
worden beide gebruikt

Chepri schiep zichzelf
Re (of Ra) en **Atoem**
zijn latere verschijningsvormen

Chepri is er 's morgens
Re (of Ra) is er overdag
Atoem is er 's avonds

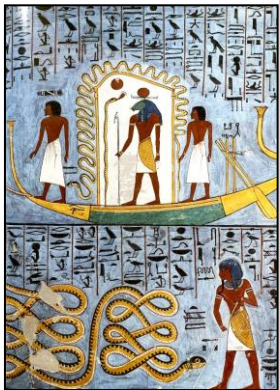
Re en zijn zonnebark

De zonnebark was de boot waarmee zonnegod Re elke avond door de wateren van Noet (de nacht) voer. In deze "zee" leefde de slang Apophis. Elke nacht zat hij de zonnebark dwars om door Noet heen te varen. Maar elke nacht versloeg Seth de slang Apophis. Het bloed van de gewonde demon kleurde de hemel rood als bewijs van de overwinning van Seth.

De zonnebark had als belangrijkste taak de zon terug te voeren naar de aarde. De boot moest door twaalf poorten heen, één voor elk uur. Als hij door de laatste poort ging, kwam op aarde de zon weer op.

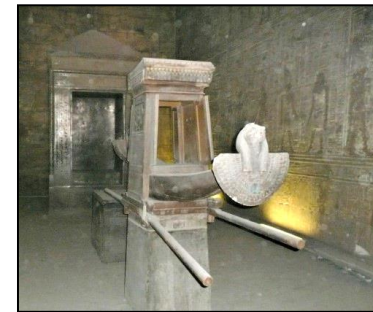
In latere versies van deze mythische voorstelling voeren er meerdere goden mee.

Re in de zonnebark tijdens de nacht

Uitgebeeld op de wanden van de tempels

Zonnebark

Voor de dagelijkse reis langs en door Noet, zie volgende sheet

Re en zijn reis door Noet

Noet stond symbool voor de ruimte waar de zonnegod doorheen reisde
Overdag voer hij over haar buik en elke avond slikte Noet de zon weer in
De zon werd de volgende dag uit haar schoot geboren

Noet en Geb

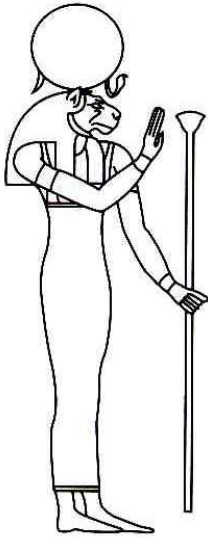
Chepri is er 's morgens
Re (of **Ra**) is er overdag
Atoem is er 's avonds

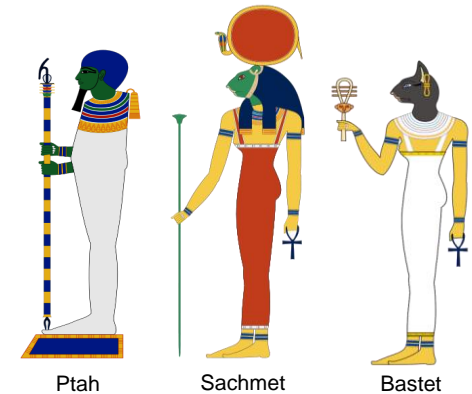
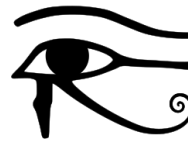
Thoth in de zonnebark

Sachmet

Sachmet werd afgebeeld als vrouw met een leeuwenkop, vanaf het Nieuwe Rijk met zonnescijf. Zij was een machtige beschermgodin die met Ptah en Bastet de triade van Memphis vormde. Ze gold als godheid van de genezing en we kunnen haar priesterschap beschouwen als de eerste artsengemeenschap. Sachmet had ook wilde en gevaarlijke aspecten die onder andere tot uiting kwamen in de mythe van de "vernietiging van het mensdom". Daarin moest zij de mensen, die in opstand kwamen tegen de zonnegod, vernietigen. Haar strijdlustige natuur bleek ook uit haar hulp aan de farao in de strijd tegen zijn vijanden.

Oog van Ra, later Oog van Horus

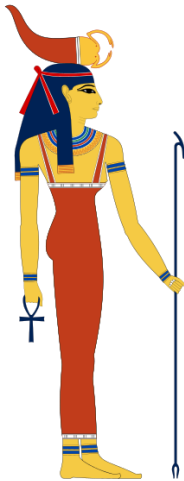
Triade van Memphis

Hathor en Sachmet zijn de belichaming van "Het Oog van Ra"
(alziend oog als teken van wijsheid)

In de gedaante van de godin Sachmet als leeuw symbol van vernietiging
Amon symboliseerde het mannelijke aspect van "Het Oog van Ra"

Selket

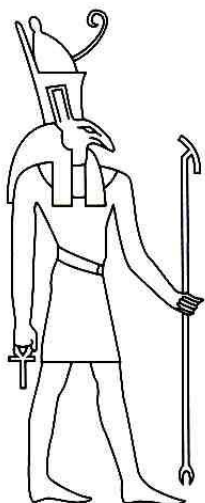
Selket was een goedaardige godin die werd afgebeeld als een vrouw met een schorpioenhoofd of een schorpioen met een vrouwenhoofd. Ze beschermde de mensen op aarde tegen giftige beten. Haar priesteressen waren gespecialiseerd in het behandelen van insectenbeten en schorpioenensteken. Hun behandeling bestond uit magische en medische aspecten. Ook waakte Selket, met de andere beschermgodinnen Isis, Neith en Nephthys en de vier zonen van Horus, over de canopen (potten/kruiken/vazen) met de ingewanden van een overledene, van de mummie. Deze canopen gingen mee in het graf. Het lichaam moest intact blijven voor het hiernamaals.

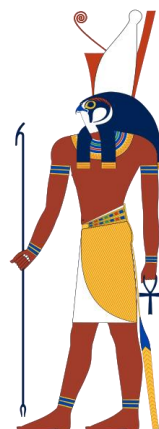
Canopen met de koppen van de vier zonen van Horus

Seth

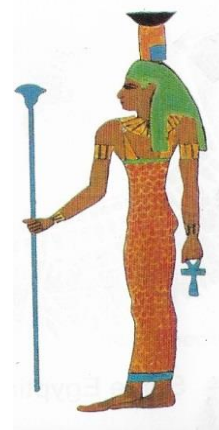
De machtige woestijn god Seth gold als belichaming van de wilde, tomeloze natuur. Hij was de tegenhanger van de vegetatie- en cultuurgod Osiris, de rechtmatige heerser over de harmonieus geordende wereld. In de mythe vermoordde Seth zijn broer Osiris, waarna een strijd om de macht losbrandde tussen hem en Horus, de zoon van Osiris. Om deze reden stonden Seth en Horus voor beide aspecten van de schepping: chaos en structuur. In het hiernamaals trad Seth daarentegen op als begeleider van de zonnegod, die de schepping moest behoeden voor de aanvallen van de slangvormige wereldverwoester Apophis. Hij werd afgebeeld als een man met het hoofd van een mythisch dier.

Osiris
Oorspronkelijk
vegetatie- en
cultuurgod
Later
dodengod en
dodenrechter

Horus
Zoon van Osiris

Nephthys
Zus en gemalin van Seth
Godin onderwereld

God dodenrijk

Moedergodin

God van de chaos

Godin onderwereld

Osiris

Isis

Seth

Nephthys

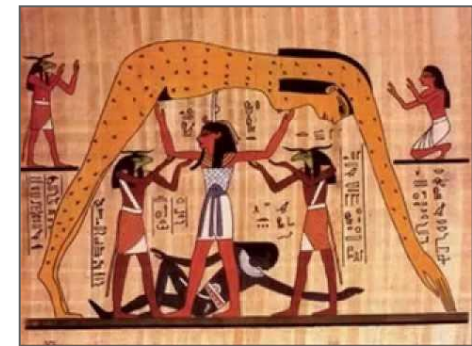
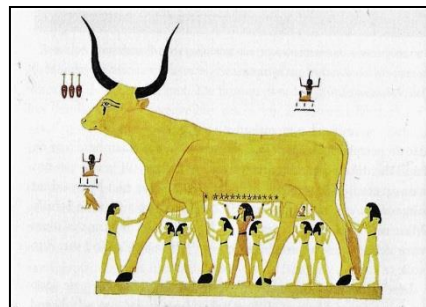
Gedeelte van de Enneade van Heliopolis

Sjoe

Sjoe was een van de eerste goden. Hij kwam voort uit Atoem. Hij was de god van de droge lucht, terwijl zijn zus Tefnut het natte element voorstelde. Samen waren zij de ouders van Geb en Noet en de grootouders van Osiris, Isis, Seth en Nephthys. Sjoe behoorde tot de Enneade van Heliopolis. Hij werd uitgebeeld met een menselijke gedaante waarop een veer staat. Hij stond vaak tussen Geb en Noet. Hij ondersteunde de hemel.

Luchtgod Sjoe en acht Heh-godheden ondersteunen de hemelgodin Noet. Noet hier in de gedaante van de koe.

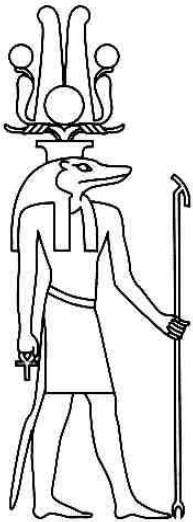

Hemelgodin Noet buigt over liggende aardgod Geb. Luchtgod Sjoe ondersteunt haar. Sjoe wordt ondersteund door Chnoem en Anubis.

Sobek

ij had de kop van een krokodil en symboliseerde de vruchtbaarheid van de Nijl en de kracht van de farao's

De krokodillengod Sobek was oorspronkelijk een vruchtbaarheidsgod die vooral in de oase Fajoem werd vereerd. Later zag men hem ook als zoon van een godin van de oervloed en derhalve zelfs als oergod die de taak had de wereld te beschermen. Hij werd op veel plaatsen vereerd, waaronder in zijn cultusplaats Kombo, en daar met de meest uiteenlopende godheden verbonden. Hij kon zelfs worden geassocieerd met de zonnegod Re. Wat de god zo aantrekkelijk maakte, was ongetwijfeld de gevaarlijke aard van het met hem verbonden dier, de krokodil, en het feit dat deze oerkracht werd ingezet ter bescherming van de mensen. De kop van de krokodil symboliseerde de vruchtbaarheid van de Nijl en de kracht van de farao's.

Sobek en farao
Amenhotep III

Tempel in Kombo bij avond

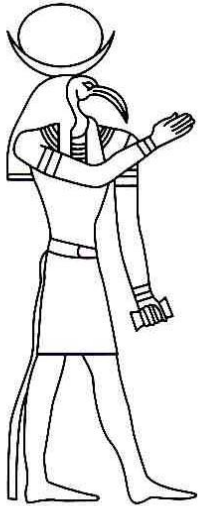

Sobek in tempel
Kom Ombo

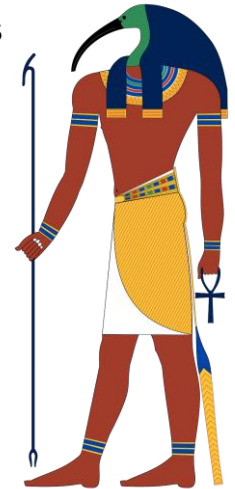

Thoth

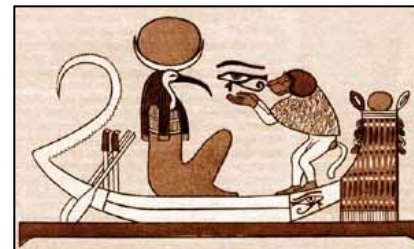
Thoth werd afgebeeld als ibis, als man met een ibiskop of als baviaan. Vanaf het Nieuwe Rijk met maansikkel en maanschijf. Hij was de god van de maan en gold als schepper- en wijsheidsgod. Men schreef hem de uitvinding van het schrift en de wetgeving toe. Hij trad ook op als schrijvergod. Zijn herkomst was omstreden, al was Hermopolis vanaf het Middenrijk te beschouwen als zijn belangrijkste cultusplaats. Daar werd hij aan het hoofd van een groep van acht goden gezet die men als oorsprong van de schepping zag. Maät kon als de vrouwelijke tegenhanger van Thoth worden beschouwd. 's Nachts was Thoth als maangod de plaatsvervanger van de zonnegod.

De baviaan met het mooie gezicht was een epitheton (ere naam) voor Thoth. Hij werd beschouwd als de "zelfgeconcipeerde" en "zelfvoortgebrachte". De baviaan stond symbool voor de opkomende zon en de oorsprong van de schepping.

In de onderwereld gaf Maät het oordeel bij het wegen van het hart van de farao. Thoth noteerde het oordeel van Maät en bracht de overledene tot bij Osiris
Zie volgende sheets

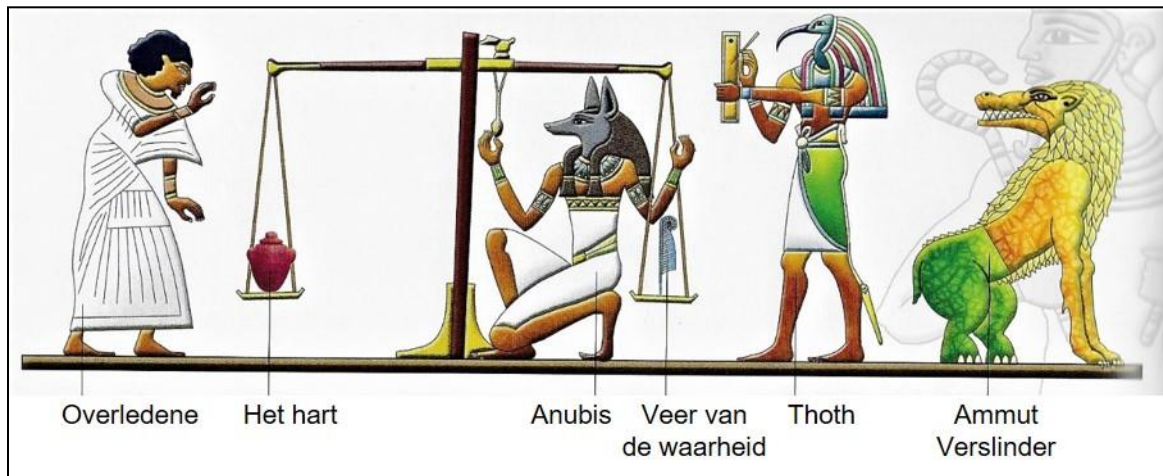
Thoth in de zonnebark

Thoth bij het wegen van het hart

Thoth trad in de onderwereld op bij het wegen van het hart, noteerde het oordeel van Maät en bracht de overledene tot bij Osiris. Hij was als schrijvergod de "secretaris" van Re.

De godin Maät
met de veer van de waarheid
(orde, rechtvaardigheid, waarheid)

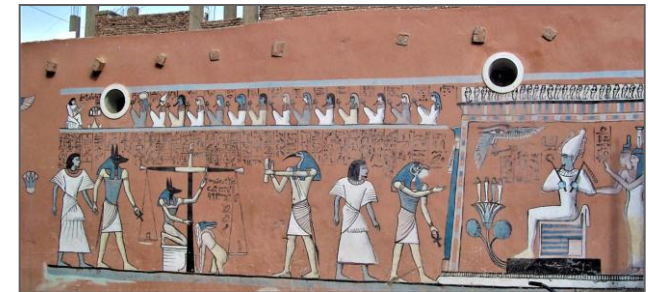
Zie volgende sheet voor het hele weegproces

Lotsbepaling via de weging van het hart

1 2 3 4 5

Osiris was de god van de doden en het eeuwige leven in het hiernamaals (en daarmee ook de dodenrechter)

Muurschildering

Scenes van de weging

1. De overledene wordt door de jakhalsgod Anubis naar de rechtszaal gebracht
2. Het wegen van zijn hart, met Ammut (de verslinder) in afwachting van het resultaat
3. Thoth noteert het resultaat van de weging
4. De triomfantelijke overledene wordt door de valkgod Horus bij Osiris gebracht
Tenminste als hij de test heeft doorstaan ...
En dus geleefd had overeenkomstig de ethische norm
5. Osiris zit in zijn heiligdom met Isis en Nephthys

Maät, de ethische norm
Harmonie - Rechtvaardigheid - Waarheid

Tot zover de belangrijkste goden van Egypte op alfabetische volgorde

Egyptische goden met kop van een dier

Diernaam alfabetisch

Baviaan	Thot	
Gans	Geb	Amon
Gier	Moet	
Havik	Chons	
Ibis	Thoth	
Jakhals	Anubis	
Kat	Bastet	
Kever	Chepri	
Kikker	Heket	
Koe	Hathor	Noet
Krokodil	Sobek	Chons
Leeuw	Sachmet	
Mytisch dier	Seth	
Ram	Chnoem	Amon
Schorpioen	Selket	
Slang	Atoem	
Stier	Apis	
Valk	Horus	Re (Ra)

Goden alfabetisch

Amon	Ram	Gans
Anubis	Jakhals	
Apis	Stier	
Atoem	Slang	
Bastet	Kat	
Chepri	Kever	
Chnoem	Ram	
Chons	Havik	Krokodil
Geb	Gans	
Hathor	Koe	
Heket	Kikker	
Horus	Valk	
Moet	Gier	
Noet	Koe	
Re (Ra)	Valk	
Sachmet	Leeuw	
Selket	Schorpioen	
Seth	Mytisch dier	
Sobek	Krokodil	
Thoth	Ibis	Baviaan

Overzicht Egyptische goden met de kop van een dier

- Linker kolommen de dieren alfabetisch
- Rechter kolommen de goden alfabetisch
- Dubbelingen staan in de derde kolom

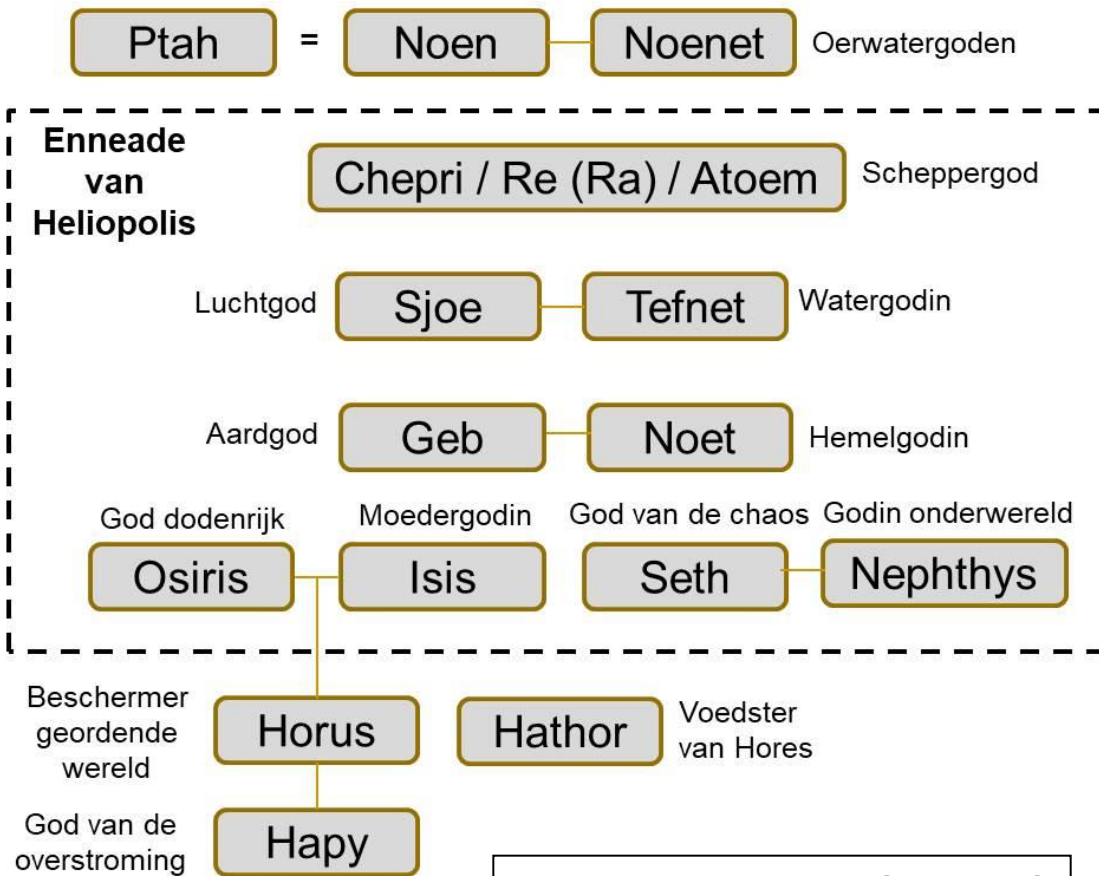

Sobek

Re/Ra

Belangrijkste goden van Egypte

Nogmaals het overzicht van de goden

Enneade van Heliopolis

(Enneade = negen)

Chepri schiep zichzelf
Re (of Ra) en **Atoem**
zijn latere verschijningsvormen

Chepri is er 's morgens
Re (of Ra) is er overdag
Atoem is er 's avonds

Farao

Erfgenaam van Geb
Neemt plaats op diens stoel
Recht op de troon
Met macht van de goden
Mens onder de goden
God onder de mensen

Triade van Thebe (Karnak)

Oergod **Amon**
Echtgenote **Moet**
Zoon **Chons**

Ogdoade van Hermopolis

Acht oergoden (vier paren)
Scheppers van het universum
Waaronder Noen en Amon
De ibisgod Thoth is hoofd van deze groep

Tempels van de Egyptische goden

Tempel van Kombo (Sobek)

Het tempelcomplex op het eiland Philae (Isis, Hathor)

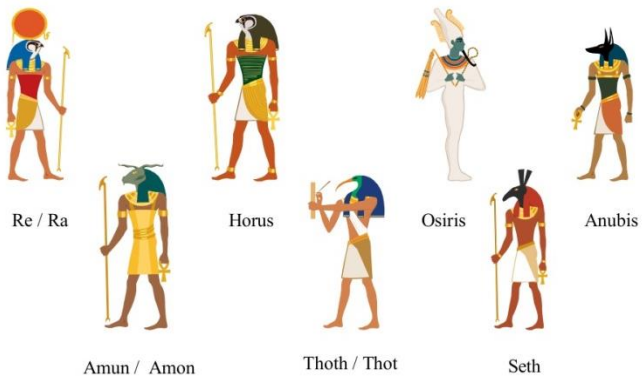

De tempel van Luxor (Amon, Moet en Chons)

De tempel van Luxor
(Amon, Moet en Chons)

**Einde van deze
presentatie over de
goden van Egypte**

**Hartelijk dank voor de
belangstelling**

